

Фоменко К.

*доктор психологічних наук, професор,
професор кафедри психології Харківського
національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди*

Черногор Т.

*здобувач другого (магістр) рівня вищої освіти Харківського
національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди*

ГУБРИСТИЧНА МОТИВАЦІЯ СТУДЕНТІВ

Традиційно губристична мотивація визначається як прагнення до самоствердження, звеличення себе та підкріплення самоповаги, що реалізується двома шляхами – через досягнення досконалості чи / та переваги. Теоретичний аналіз психологічних корелят губристичної мотивації особистості, показаних у наших дослідженнях та наукових розвідках інших авторів, дозволяє констатувати високу значущість губристичних мотивів у розгляді таких особистісних властивостей, як перфекціонізм, авторитарність, оптимізм почуття честі та гідності як моральні властивості тощо [2; 3].

Студенти з високою академічною успішністю відрізняються вищими показниками губристичного мотиву досягнення досконалості. Встановлено типологічні особливості губристичної мотивації суб'єкта навчально-професійної діяльності: студенти поділяються на групи з високим та низьким рівнями губристичної мотивації, а також на типи з домінуванням прагнення до досконалості та переваги [1].

Специфіка навчально-професійної діяльності обумовлює рівень розвитку губристичної мотивації: маючи ознаки діяльності досягнень навчально-професійна діяльність студентів-спортсменів позитивно впливає на розвиток губристичного прагнення до переваги, а діяльність студентів творчих спеціальностей – губристичного прагнення до досконалості [1].

Мотивація провідної діяльності у студентів має специфіку в залежності від провідного типу губристичної мотивації. Домінуванням прагнення до досконалості у студентів характеризуються високими показниками навчально-пізнавальних та професійних мотивів, а також мотивації саморозвитку, а також найнижчі показники екстернальної мотивації та амотивації, внутрішньої саморегуляції, інтеріоризованої мотивації досягнення успіху. Студенти з високим рівнем губристичної мотивації характеризуються найвищим рівнем розвитку професійних та навчально-пізнавальних мотивів, мотивів творчості та досягнення, поєднанням екстеріоризованих та інтеріоризованих мотивів досягнення успіху. Низький рівень губристичної мотивації у студентів

характеризується найвищими показниками мотиву уникнення, інтроектованої та екстернальної мотивації. Студенти з домінуванням прагнення до переваги характеризуються найвищими показниками комунікативних та соціальних мотивів, мотиву престижу, мотивації саморозвитку та мотивації самоповаги [1].

Студенти з домінуванням прагнення до досконалості та з високим рівнем губристичної мотивації характеризуються адекватністю самооцінки, а з домінуванням прагнення до переваги – низькою неадекватною самооцінкою. У студентів з домінуванням прагнення до досконалості виявлено найнижчі показники закритості і найвищі показники самовпевненості, відображеного ставлення, самоприйняття і самоцінності, а у студентів з високим рівнем губристичної мотивації – найнижчі показники самопривязаності, внутрішнього конфлікту та самозвинувачення [1].

Студентам з домінуванням прагнення досконалості та високим рівнем губристичної мотивації властивий здебільшого адекватний рівень домагань, у той час як досліджуваним з низьким рівнем губристичної мотивації властивий занижений рівень домагань, а з домінуванням прагнення до переваги – завищений та занижений рівень домагань. Домінування прагнення до досконалості передбачає високі показники здатності до оцінки результату навчально-професійної діяльності та самостійності, надійності, планування і моделювання саморегуляції. Студенти з високим рівнем губристичної мотивації відрізняються найвищими показниками усіх показників саморегуляції у навчально-професійній діяльності, а з низьким рівнем губристичної мотивації – найнижчими показниками саморегуляції навчально-професійної діяльності. Студенти з низьким рівнем губристичної мотивації мають найнижчі показники цілеспрямованості і активності у навчально-професійній діяльності. Серед регулятивних предикторів розвитку прагнення до досконалості у студентів найбільш впливовим виявилася оцінка результатів як характеристика саморегуляції навчання. Також було встановлено позитивну роль показників моделювання, гнучкості саморегуляції навчання, самостійності та планування. До регулятивних предикторів прагнення до переваги студентів відносяться самостійність саморегуляції, програмування як характеристика саморегуляції навчання у виші та планування у саморегуляції [1].

ЛІТЕРАТУРА

1. Фоменко К.І. Губристична мотивація: феноменологія, структура, детермінація. Х.: Діса-плюс, 2018. 484 с.
2. Фоменко К.І. Губристичні прагнення у структурі навчальної мотивації студентів. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Психологічні науки*. 2015. Вип. 5. С. 116-120.

3. Хомуленко К.І. Губристична мотивація як чинник прагнення до успіху: віковий аспект. Харків. 2012. 222 с.

УДК 159.955.3

Шандрук С. К.

*доктор психологічних наук, професор,
професор кафедри психології та соціальної
роботи Західноукраїнського національного університету*

Лисенко Л. М.

*кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психології
Харківського національного педагогічного
університету імені Г. С. Сковороди*

Шевченко О. О.

*магістрантка кафедри психології
Харківського національного педагогічного
університету імені Г. С. Сковороди*

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ТВОРЧОГО МИСЛЕННЯ У ПІДЛІТКІВ

Виклики сучасного суспільства спрямовані на необхідність формування цілісної особистості, всебічно розвиненої, з вміннями генерувати нові ідеї та ініціативи, втілювати їх у життя. Завдяки розвиненому творчому мисленню людина проявляє здатності самостійно мислити, оперативно та конструктивно реагувати в екстремальних ситуаціях, здійснювати пошук відповідей на різноманітні питання, аналізувати та виявляти позитивне і негативне, генерувати оригінальні ідеї. Зазначені якості дозволяють успішніше адаптується до нових умов, знаходити творчий підхід до вирішення проблемних ситуацій. Саме тому метою нашого дослідження постало вивчення особливостей творчого мислення у підлітків та пошук шляхів його розвитку. Як зазначав Р. Солсо, незважаючи на актуальність проблеми творчого мислення у житті та освіті не виникло теорії, яка могла б поєднати відомі та протилежні дослідження. Саме це є доказом складності теми. Базуючись на сучасних освітніх концепціях, слід зазначити, що розвиток особистості має бути гармонійний та різноплановий, що і підтверджує необхідність розвитку творчого мислення.

Особливої уваги надавав вивченню творчого мислення, американський психолог Д. П. Гілфорд, характеристиками якого визначав семантичну образну та спонтанну адаптивну гнучкість, оригінальність, допитливість, здатність до розробки гіпотези, фантастичність [1, с. 434].